

DOI: <https://doi.org/10.36719/2706-6185/35/215-221>

Sergey Klimov
Azərbaycan Dillər Universiteti
seriydoc19@gmail.com

AZƏRBAYCANDA İCTİMAİ DİPLOMATİYANIN AKTORLARI

Xülasə

Müasir dünyada ictimai diplomatiya dövlətlərin xarici siyasətinin tərkib hissəsinə çevrilir. Bu kontekstdə Azərbaycanda ictimai diplomatiyanın aktorlarına həsr olunmuş məqalənin aktuallığı şübhəsizdir. Məqalənin məqsədi ictimai diplomatiya sahəsində əsas aktorları, onların strategiyalarını, taktikalarını və fəaliyyət mexanizmlərini müəyyənləşdirmək və təhlil etmək, habelə bu aktorların xaricdə Azərbaycanın imicinin formalaşmasına və təbliğinə təsirini anlamaqdan ibarətdir. Azərbaycanın ictimai diplomatiyada aktorların müxtəlifliyi vurğulanır. Məqalənin elmi yeniliyini ölkənin beynəlxalq imicinin möhkəmləndirilməsində iştirak edən müxtəlif dövlət və qeyri-dövlət təşkilatlarının fəaliyyətinin hərtərəfli təhlili təşkil edir.

Açar sözlər: Azərbaycan, ictimai diplomatiya, aktorlar, xarici siyasət, imic

Sergey Klimov
Azerbaijan University of Languages
seriydoc19@gmail.com

Actors of Azerbaijan's Public Diplomacy

Abstract

Public diplomacy is becoming an integral part of the foreign policy of states in the modern world. In this context, the relevance of the article dedicated to the actors of public diplomacy in Azerbaijan is beyond doubt. The purpose of the article is to identify and analyze key actors, their strategies, tactics and mechanisms of action in the field of public diplomacy, as well as to understand the influence of these actors on the formation and promotion of the image of Azerbaijan abroad. The diversity of actors in Azerbaijan's public diplomacy is emphasized. The scientific novelty of the article lies in a comprehensive analysis of the activities of various state and non-state organizations involved in strengthening the international image of the country.

Keywords: Azerbaijan, public diplomacy, actors, foreign policy, image

Giriş

İctimai diplomatiya dövlətin xarici siyasətinin əsas alətlərindən biridir. Bu, ölkənin dünyada müsbət imicinin formalaşmasına və onun fəaliyyətinə diqqəti cəlb etməyə imkan verir. Son zamanlar ictimai diplomatiya bir çox ölkələrin xarici siyasətinin mühüm tərkib hissəsinə çevrilmişdir. Bu, qloballaşma, kommunikasiya texnologiyalarının inkişafı və cəmiyyətin beynəlxalq məsələlərdə artan iştirakı ilə bağlıdır (Nejmatova, 2013: 81).

İctimai diplomatiya ənənəvi diplomatiyanı tamamilə əvəz edə bilməz, lakin o, effektiv şəkildə onu tamamlayır və beynəlxalq arenada gələcək fəaliyyətlər üçün müsbət siyasi fon yaratmağa kömək edir. İctimai diplomatiya inandırma mexanizmləri vasitəsilə fəaliyyət göstərən və ölkənin ideoloji, mədəni və institusional üstünlüklərindən istifadə edərək müsbət imici yaratmağa yönəlmiş “yumşaq güc”ə aiddir.

L.İ.Əliyevanın haqlı olaraq qeyd etdiyi kimi, “ictimai diplomatiya müasir dünyada aparıcı strukturlardan biridir” (2). Effektiv gücə malik ictimai diplomatiya və ölkənin hüdudlarından kənarında hakimiyyət və cəmiyyət nümayəndələri arasında onun müsbət qavranılması təkə siyasi maraqların təbliği üçün deyil, həm də baxış və dəyərlər məsələlərində qarşılıqlı anlaşmanın möhkəmləndirilməsi üçün böyük əhəmiyyət kəsb edir. Onlar həmçinin turizm, ticarət, xarici

investisiyalar, elm sahəsində əməkdaşlıq və dünya problemlərinin həlli üçün birgə iş kimi sosial-iqtisadi fəaliyyətlərin cəlb edilməsinin artırılmasına kömək edir (Stranska, 2021). Əslində, ictimai diplomatiya dövlətin xarici mühitə “yumşaq” təsir göstərdiyi bir vasitədir. İctimai diplomatiya ölkə haqqında məlumat verməklə, onun müsbət imicini yaratmaqla yanaşı, dostluq münasibətlərinin qurulmasına da öz töhfəsini verir. Buna görə də ictimai diplomatiya qarşılıqlı faydalı dövlətlərarası münasibətləri inkişaf etdirmək üçün başqa ölkə ilə uzunmüddətli qarşılıqlı fəaliyyət kimi müəyyən edilə bilər (Cull, 2009).

Müasir ictimai diplomatiyanın səciyyəvi xüsusiyyəti ondan ibarətdir ki, o, təkcə başqa ölkənin cəmiyyətinə təsir etməyi deyil, həm də onunla dialoq formatında qarşılıqlı əlaqəni nəzərdə tutur. Bu dialoq həm rəsmi, həm də qeyri-rəsmi ictimai diplomatiya kanalları vasitəsilə həyata keçirilir. İ.A.Vasilenkoya görə, bu yeni kommunikasiya növünü sadəcə olaraq təbliğat və ya ictimai əlaqələr adlandırmaq olmaz. İctimai diplomatiya uzunmüddətli əlaqələrin qurulmasına və ölkənin müsbət imicinin yaradılmasına yönəlmişdir (Vasilenko, 2012: 70).

İctimai diplomatiyanın subyektlərinin rolu milli maraqları beynəlxalq arenada təbliğ etmək və öz ölkəsinin müsbət imicini formalaşdırmaqdır. Azərbaycanda ictimai diplomatiyanın aktorlarının müəyyən edilməsi ictimai diplomatiyanın daha yaxşı anlaşılmasına və bu sahədə daha səmərəli və əlaqələndirilmiş işin aparılmasına töhfə verir. Aktorların rolunu və funksiyasını anlamaq strategiyanın məqsəd və vəzifələrini müəyyən etməyə, habelə onlara nail olmaq üçün müvafiq alət və üsulları seçməyə kömək edir. Azərbaycanın ictimai diplomatiyası müxtəlif mədəniyyət mərkəzləri, qurumlar, dövlət və qeyri-hökumət təşkilatları, fondlar, nümayəndəliklər, humanitar və mədəni əlaqələrin inkişafı agentlikləri, mədəniyyət və incəsənət xadimləri, media, biznes strukturları, mədəniyyətlərarası ünsiyyət iştirakçıları kimi özəl qruplar və şəxslər kimi təmsil olunur.

Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi

Xarici İşlər Nazirliyi Azərbaycanın beynəlxalq imicinin yaradılmasında, yayılmasında və sonrakı monitorinqində mühüm rol oynayır. O, ölkənin milli maraqlarının beynəlxalq aləmdə təbliği, Azərbaycan haqqında müsbət imicinin formalaşdırılması, onun mədəniyyətinə, tarixinə və elminə diqqətin cəlb edilməsi ilə məşğuldur (6).

Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi ictimai diplomatiyanı ölkənin ümumi cəlb edilməsinin artırılmasına, nüfuzunun gücləndirilməsinə və xarici siyasət məqsədlərini dərk etməyə yönəlmiş daxili və beynəlxalq ictimaiyyətlə uzunmüddətli ünsiyyət prosesi kimi qəbul edir.

Xarici İşlər Nazirliyinin mühüm fəaliyyət istiqamətlərindən biri də beynəlxalq əlaqələri dəstəkləmək və digər dövlətlərlə uzunmüddətli dostluq əlaqələrinin qurulmasıdır. Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi digər ölkələrin diplomatik nümayəndəlikləri ilə fəal qarşılıqlı əlaqədə olur, beynəlxalq forumlarda iştirak edir, müxtəlif sahələrdə – iqtisadiyyat və ticarətdən tutmuş mədəniyyət və təhsilə qədər razılaşmaların əldə edilməsi üçün danışıqlar və məsləhətləşmələr aparır. Tədbirlər ölkənin dünya miqyasında təsirini gücləndirmək, nüfuzunu artırmaq və Azərbaycanın ictimai diplomatiyasını gücləndirmək məqsədi daşıyır.

Xarici İşlər Nazirliyi öz imkanlarından, resurslarından və geniş çeşidli “yumşaq güc” alətlərindən səmərəli istifadə edərək müxtəlif yanaşmalar tətbiq edir. Bu fəaliyyət Xarici İşlər Nazirliyinin həm mərkəzi aparatını, həm xarici nümayəndəlikləri, həm də tabeli təşkilatlarını əhatə edir.

Nazirlik ictimai diplomatiya ilə məşğul olan digər strukturlarla birlikdə həm qısamüddətli, həm də uzunmüddətli layihələr həyata keçirir ki, onların da məqsədi Azərbaycanın beynəlxalq imicini gücləndirməkdir.

Gənclər və İdman Nazirliyi

Gənclər və İdman Nazirliyi Azərbaycanda ictimai diplomatiyanın inkişafında mühüm rol oynayır. Nazirlik müxtəlif gənclər layihələrini, mədəni tədbirləri, idman yarışlarını və digər təşəbbüsləri dəstəkləməklə ölkənin müsbət imicinin yaradılması istiqamətində fəal iş aparır. Bu, gəncləri öz ölkələrinin fəal, istedadlı və uğurlu nümayəndələri kimi göstərməyə və Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə müsbət imicini gücləndirməyə kömək edir (7).

Gənclər və İdman Nazirliyi təhsil, tədqiqat, sahibkarlıq, mədəniyyət və idman da daxil olmaqla müxtəlif sahələrdə gənclər üçün müxtəlif proqram və layihələr təşkil edir və onlara dəstək verir. Bura gənclərin təşəbbüsləri və onların beynəlxalq forum və tədbirlərdə iştirakı üçün qrantların və maliyyənin verilməsi daxildir. Bu cür layihələr gənclər liderlərinin inkişafına, təcrübə mübadiləsinə və digər ölkələrlə tərəfdaşlıq əlaqələrinin yaradılmasına töhfə verir.

Layihələrin həyata keçirilməsində məqsəd təkcə gənclərin tələbatını ödəmək deyil, həm də beynəlxalq əlaqələri inkişaf etdirmək və buna görə də xarici gənclər arasında Azərbaycanın imicini formalaşdırmaqdır.

Gənclər arasında beynəlxalq əməkdaşlığın yeni formalarının axtarışı ictimai gənclər təşkilatları üçün aktual vəzifəyə çevrilir. Bunlar nəinki gənclərin özünü reallaşdırılması və sosiallaşması üçün şərait yaratmağa, həm də onları beynəlxalq əməkdaşlıq prosesinə cəlb etməyə çalışırlar.

Gənclər təşkilatları Azərbaycanın ictimai diplomatiyasında, milli maraqların təbliğində və ölkənin beynəlxalq aləmdə müsbət imicinin yaradılmasında mühüm rol oynayır.

İdman tədbirlərinin keçirilməsi dövlətin müsbət beynəlxalq imicini yaratmağa kömək edir, həmçinin onun uğurları barədə dünya ictimaiyyətini məlumatlandırır. Bu, təşkilatçı ölkənin xarici siyasət məqsədlərinin uğurla həyata keçirilməsi üçün lazımi təsəvvürü formalaşdırmağa imkan verir (8).

Heydər Əliyev Fondu

Heydər Əliyev Fondu Azərbaycanın ictimai diplomatiyanın inkişafında və onun beynəlxalq aləmdə imicinin yaradılmasında fəal iştirak edir (Mekhdiyeva, 2018). Fondun fəaliyyəti Azərbaycanın mədəni və mənəvi dəyərlərinin təbliğinə yönəlib. Bu, həm də Azərbaycanın çiçəklənməsinə, əhalinin həyat səviyyəsinin yüksəldilməsinə xidmət edən böyük proqram və layihələrin həyata keçirilməsinə öz töhfəsini verir. Fond öz fəaliyyətində ümummillə lider Heydər Əliyevin zəngin irsinə əsaslanır (10).

Azərbaycanın ictimai diplomatiyasında Heydər Əliyev Fondunun rolu böyükdür. Fond 2004-cü ildən ölkənin beynəlxalq aləmdə müsbət imicinin yaradılmasında, eləcə də mədəni, təhsil və digər humanitar layihələrin inkişafında fəal iştirak edir. Fondun prezidenti Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyevadır (11). O, Azərbaycan mədəniyyətinin və incəsənətinin dünyada tanıtılmasında fəal iştirak edir. Onun söyləri sayəsində Azərbaycan mədəniyyəti və incəsənəti bütün dünyada tanınmışdır.

Fond Azərbaycanın dünyada tanıtılmasına yönəlmiş bir sıra layihə və proqramlar həyata keçirir. Azərbaycan mədəniyyətini, incəsənətini, tarixini və adət-ənənələrini beynəlxalq auditoriyaya təqdim edən mədəni tədbirlər, sərgilər, konsertlər və digər tədbirlər təşkil edir.

Heydər Əliyev Fondunun həyata keçirdiyi layihələr xeyirxahlıq və humanizm ruhu ilə doludur, həm də mənəvi zənginliyi ilə seçilir. Onların məqsədi qloballaşma şəraitində müxtəlif mədəniyyətlər arasında ümumi cəhətləri tapmaq və dinc birgəyaşayışı təmin etməkdir.

Bundan əlavə, Heydər Əliyev Fondu ehtiyacı olan ölkələrə və regionlara humanitar yardım göstərir ki, bu da Azərbaycanın məsuliyyətli və dost dövlət kimi beynəlxalq imicinin möhkəmlənməsinə kömək edir.

Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzi

Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinin yaradılmasında məqsəd müxtəlif mədəniyyətlərin və dinlərin nümayəndələri arasında tolerantlıq, qarşılıqlı hörmət və dinc birgəyaşayış ideyalarının yayılmasına kömək etməkdir. Mərkəz həmçinin multikulturalizm sahəsində beynəlxalq əməkdaşlığın gücləndirilməsinə və müxtəlif ölkələr arasında təcrübə mübadiləsinə səy göstərir.

Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzi Azərbaycan həqiqətlərinin təbliğində, onun müsbət imicinin formalaşmasında mühüm rol oynayır. Mərkəzin əsas məqsədi azərbaycançılıq ideologiyasına uyğun olaraq tolerantlığın, mədəni, dini və dil müxtəlifliyinin qorunub saxlanmasını təmin etmək, eləcə də Azərbaycanın dünyada multikulturalizm mərkəzi kimi təqdim edilməsidir (12).

Mərkəzin mühüm layihəsi yay və qış beynəlxalq multikulturalizm məktəbləridir. Bu məktəblərdə həm Azərbaycandan, həm də digər ölkələrdən müəllim və tələbələr iştirak edirlər. Yay və qış məktəbləri artıq Azərbaycan multikulturalizmi və ölkəmiz haqqında nəzəri biliklərə yiyələnmiş gənclərə Azərbaycanın multikultural və tolerant dəyərlərini öz gözləri ilə görmək imkanı yaradır.

Bu konfransın təşkili Azərbaycanın dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan gənc dostlarının sıx mənəvi birliyini bir daha nümayiş etdirir. Bununla da mədəniyyətlərarası dialoq üçün bəşəriyyətin kəskin surətdə ehtiyac duyduğu təbii məkanlar yaradılır.

Gənclərin mədəniyyətlərarası mübadilələrə cəlb edilməsi məsələsi həmişə aktual olmuşdur, çünki gənc nəsil öz həvəsi və artan intellektual potensialı sayəsində nəinki bu günü formalaşdırır, həm də parlaq gələcəyi təmin edir.

K. M. Abdullayevin haqlı qeyd etdiyi kimi, “bu kontekstdə dünyanın müxtəlif ölkələrindən gəlmiş gənclər, eləcə də ölkəmizdən onlara qoşulan gənclər Azərbaycan multikulturalizmi ənənələrinin davamçısıdır” (13).

Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi

Azərbaycan mədəniyyətinin yayılmasında, beynəlxalq əməkdaşlığın dəstəklənməsində, turistlərin cəlb olunmasında, mədəni irsin qorunmasında və yaradıcılıq sahələrinin inkişafında Azərbaycan Mədəniyyət Nazirliyinin ölkənin ictimai diplomatiyasında rolu əvəzsizdir (14).

Beynəlxalq konfrans və layihələrin, forumların, sərgilərin, festivalların və digər mədəni tədbirlərin təşkili Azərbaycan mədəniyyətinin zənginliyini və beynəlxalq birliyə verdiyi töhfəni təqdim etməyə və mədəniyyət, təhsil və digər sahələrdə təcrübə mübadiləsi, tərəfdaşlıq münasibətlərinin və əlaqələrin qurulması üçün platforma yaratmağa imkan verir.

Made in Azerbaijan

Brending Azərbaycanı yüksək keyfiyyətli və unikal mal və xidmətlərini dünya miqyasında səmərəli şəkildə təqdim etməyə və digər ölkələrlə tərəfdaşlıq əlaqələri qurmağa imkan verən mühüm vasitədir.

Made in Azerbaijan gündən-günə getdikcə daha çox əhəmiyyət kəsb edən bir ifadədir. “Made in Azerbaijan” brendi ictimai diplomatiyada, iqtisadi əlaqələrin möhkəmləndirilməsində, investisiyaların cəlb edilməsində, Azərbaycanın etibarlı və keyfiyyətli istehsalçı imicinin yaradılmasında mühüm rol oynayır. “Azərbaycan Ticarət Evi”nin açılışı “Made in Azerbaijan” brendinin təşviqi istiqamətində mühüm addımdır (15).

Ticarət evi Azərbaycan məhsullarının ixracını artırmağa kömək edəcək. Digər ölkələrdə açılan belə ticarət evləri iqtisadi əlaqələrin möhkəmlənməsinə və milli malların təbliği imkanlarının genişləndirilməsinə kömək edir. Təcrübə göstərir ki, bu, Azərbaycanda qeyri-neft sektorunun inkişafı üçün səmərəli vasitədir.

Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzi

Mədəniyyətlərarası ünsiyyət və tarixi irsin qorunub saxlanması arenasında digər mühüm aktor Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzidir (16). Bu təşkilat beynəlxalq səviyyədə millətlərarası və mədəniyyətlərarası anlaşmanın təşviqində əsas rol oynayır. Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzi müxtəlif mədəniyyətlər və xalqlar arasında dialoqu fəal şəkildə təşviq edir ki, bu da Azərbaycana dünya səhnəsində çoxlu dostlar qazanmağa imkan vermişdir. Mərkəzin gördüyü işlər ölkəmizə nəzərəcarpacaq faydalar gətirir (17).

Hazırda diaspor dövlətlər arasında dostluq əlaqələrinin möhkəmlənməsində mühüm amilə çevrilir. Bu, ölkələrin xarici siyasətinə əhəmiyyətli təsir göstərən “yumşaq güc” alətidir.

Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi

Azərbaycan Respublikasının dövlət siyasətində diaspor quruculuğunun inkişafına xüsusi diqqət yetirilir. Bu siyasətin əsasları ümummillə lider Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuşdur. Bu siyasətin məqsədi dünya azərbaycanlılarının öz tarixi vətənləri ilə əlaqəsini gücləndirmək, soydaşların milli kimliyini qoruyub saxlamaq, milli maraqların daha səmərəli qorunması üçün diasporun potensialından istifadə etmək, o cümlədən diaspor əlaqələrini genişləndirmək və onların mədəni və siyasi hüquqlarını mühafizə etməkdən ibarətdir (18).

Diasporun ictimai diplomatiyaya cəlb edilməsi Azərbaycanın maraqlarının xaricdə təbliği üçün təsirli vasitə ola bilər. Əlaqələrin qurulması, mədəni tədbirlərin keçirilməsi, tərəfdaşlıq əlaqələrinin yaradılması üçün Azərbaycan diasporunun potensialından fəal istifadə etmək lazımdır. Diasporla iş xaricdə güclü Azərbaycan lobbisinin yaradılmasına yönəlib ki, onlar yerləşdikləri ölkələrdə Azərbaycanın maraqlarını təbliğ edə biləcəklər.

Ekspert diplomatiyası

Hazırda ictimai diplomatiya sahəsində ən fəal təşkilatlar kommunikasiya funksiyasına diqqət yetirən təşkilatlardır. Bunlara tədqiqat mərkəzləri, dostluq cəmiyyətləri, müxtəlif ictimai diplomatiya assosiasiyaları və s. daxildir. Başqa sözlə, bunlar dialoq və mübadiləni nəzərdə tutan tədbirlərdə ixtisaslaşmış beynəlxalq məsələlər üzrə ekspertlər, politoloqlar və ictimai fəallardır. Belə tədbirlərə forumlar, konfranslar, dəyirmi masalar, məruzə və kitabların nəşri, abidələrin açılışı və xalqlar arasında əlaqə və ünsiyyətin qurulmasına yönəlmiş digər fəaliyyət növləri aiddir (19).

Ekspert diplomatiyası elmi-tədqiqat institutlarını (beyin mərkəzləri) və ayrı-ayrı ekspertləri əhatə edən ictimai diplomatiya sahələrindən biridir. Onların məqsədi xarici siyasət, iqtisadi və təhlükəsizlik məsələləri üzrə xarici hədəf qrupları (əsasən ekspertlər) ilə dialoq qurmaqdır. Xarici ekspertlər, gənc liderlər, diplomatlar və jurnalistlərlə əməkdaşlıq ictimai diplomatiya sisteminin mühüm aspektidir.

Ekspert diplomatiyasından istifadə Azərbaycana özünü müxtəlif məsələlər üzrə ekspert rəyi və həlli yolları mənbəyi kimi təsdiq etməyə imkan verir. Bu, ölkənin beynəlxalq aləmdə nüfuzunun artmasına kömək edir, həmçinin müxtəlif istiqamətlərdə, o cümlədən siyasət, iqtisadiyyat, təhsil və mədəniyyət sahələrində əməkdaşlıq üçün yeni imkanlar açır. Bu sahədə əsas aktorlardan biri də milli mədəniyyəti, incəsənəti, elmi xaricdə təmsil edən tanınmış şəxsiyyətlərdir. Yazıçılar, rəssamlar, aktorlar, musiqiçilər və rejissorlar kimi mədəniyyət xadimləri beynəlxalq əlaqələrin və xalqlar arasında qarşılıqlı anlaşmanın möhkəmlənməsində mühüm rol oynayırlar. Onların fəaliyyəti ölkələr arasında etimad və qarşılıqlı hörmət mühitinin yaradılmasına kömək edir ki, bu da diplomatik münasibətlərin uğurlu inkişafı üçün əsasdır.

Nəticə

İctimai diplomatiya proqramlarının aşağı effektivliyinin ən çox rast gəlinən səbəbləri bunlardır: milli ictimai diplomatiya sisteminin idarə edilməsində problemlər; hədəf auditoriyadan müəyyən edilmiş geri dönüşün olmaması; proqramlara sadə vətəndaşların az cəlb olunması; maliyyələşdirmənin kifayət qədər olmaması; ixtisaslaşdırılmış layihələr üçün peşəkar kadr çatışmazlığı (Smirnov, 2017: 123). İlk növbədə, Azərbaycan üçün ictimai diplomatiya strategiyasının hazırlanması perspektivli görünür ki, bu da ölkəyə beynəlxalq aləmdə mövqelərini möhkəmləndirmək üçün müxtəlif vasitələrdən səmərəli və məqsədyönlü şəkildə istifadə etməyə imkan verəcək. Bu, bütün aktorların vahid baxışını və əlaqələndirilmiş fəaliyyətini təmin edəcəkdir (Orlov, Malevich, 2022: 73).

İctimai diplomatiyaya koordinasiya mərkəzi təyin edilməlidir. Belə bir mərkəz sayəsində müxtəlif dövlət orqanları və təşkilatları səmərəli əməkdaşlıq apara və beynəlxalq aləmdə milli maraqları birlikdə təbliğ edə biləcəklər. Mərkəzin vəzifəsi birgə layihələrin planlaşdırılması və həyata keçirilməsi ilə məşğul olmaq, məlumat və təcrübə mübadiləsini təmin etmək, vahid yanaşma və strategiya tətbiq etmək, nəticələri izləmək və layihənin nə dərəcədə səmərəli işlədiyini qiymətləndirməkdir.

İctimai diplomatiyanın maliyyələşdirilməsi sistemi uyğunlaşdırılmalıdır. O, beynəlxalq münasibətlərdəki dəyişikliklərə və milli maraqların təşviqində yeni imkanlara uyğunlaşmaq üçün çevik olmalıdır. Maliyyələşdirmə müxtəlif mənbələrdən ola bilər: dövlət büdcəsi, beynəlxalq təşkilatların qrantları və özəl ianələr. Vəsaitlərin nə dərəcədə səmərəli xərcləndiyini qiymətləndirmək və maliyyə əməliyyatlarının şəffaflığını təmin etmək də vacibdir. İctimai diplomatiya sahəsində mütəxəssislərin hazırlanması həm nəzəri, həm də praktiki hazırlığı özündə birləşdirən kompleks yanaşma tələb edir. Ali təhsil müəssisələrində ictimai diplomatiya kursunun daxil edilməsi bu istiqamətdə ilk addım ola bilər. Müasir informasiya texnologiyalarından və sosial

mediadan istifadə ictimai diplomatiyanın effektivliyini əhəmiyyətli dərəcədə artırır. Sosial şəbəkələr və bloqqların auditoriya ilə birbaşa ünsiyyəti, məlumatın effektiv yayılmasını, məzmun marketinqini və vizual materialların yaradılmasını təmin edən ictimai diplomatiyanın mühüm alətlərinə çevrilmişdir. Bu platformalardan ictimai diplomatiyanın məqsəd və strategiyasına uyğun istifadə edilməsi vacibdir.

İctimai diplomatiyanın effektivliyinə nəzarət etmək lazımdır. Bu vacib aspektdir, çünki problemləri müəyyən etməyə, istifadə olunan strategiya və layihələrin uğurunu qiymətləndirməyə və məqsədlərə çatmaq üçün lazımi dəyişiklikləri etməyə imkan verir. Beləliklə, bu tövsiyələr ictimai diplomatiyanın daha səmərəli olmasına və onun inkişafına mane olan amillərin aradan qaldırılmasına kömək edəcək.

Sonda qeyd etmək yerinə düşər ki, Azərbaycanda ictimai diplomatiyanın aktorları ölkənin inkişafına və çiçəklənməsinə, eləcə də beynəlxalq aləmdə mövqelərinin möhkəmlənməsinə mühüm töhfələr verirlər.

Ədəbiyyat

1. Nejmatova A.YA. (2013). MID Rossii i novaya publichnaya diplomatiya. Mezhdunarodnyye otnosheniya, № 1, s. 80 – 85.
2. Əliyeva, L.İ. İctimai diplomatiya müasir dünyada daşıyıcı konstruksiyalardan biridir. <https://azertag.az/xeber/187489>
3. Stranska, M. (2021). Publichnaya diplomatiya Slovatskoy Respubliki: konseptsiya, stanovlenie i razvitie. Mezhdunarodnyye otnosheniya, № 3, s. 49 – 58.
4. Cull, N.J. (2009). Public Diplomacy: Lessons from the Past. LA, 61 p.
5. Vasilenko, I.A. (2012). Imidzh Rossii: konseptsiya natsional'nogo brendinga. Problemnyy analiz i gosudarstvenno-upravlencheskoe proektirovaniye. T. 5, № 4 (24), s. 66 – 78.
6. Azərbaycan Respublikası Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi saytı: <https://mfa.gov.az>
7. Azərbaycan Respublikası Gənclər və İdman Nazirliyinin rəsmi saytı: <https://www.mys.gov.az/az>
8. Murray, S. Sports-Diplomacy: a hybrid of two halves: <https://www.culturaldiplomacy.org/academy/content/pdf/participant-papers/2011-symposium/Sports-Diplomacy-a-hybrid-of-two-halves--Dr-Stuart-Murray.pdf>
9. Mekhdiyeva, U.M. (2018). Rol' nepravitel'stvennykh organizatsyy v publichnoy diplomatii (na primere Fonda Geydara Aliyeva). Mirovaya politika, № 1, s. 24 – 32.
10. Tseli Fonda: <https://heydar-aliyev-foundation.org/ru/content/index/48/>
11. Fond Geydara Aliyeva: <https://heydar-aliyev-foundation.org/ru/content/index/47/>
12. Nasha tsel': <http://multikulturalizm.gov.az/ru/post/976/nasha-tsel.html>
13. V gorode Augsburg pristupila k rabote mezhdunarodnaya konferentsiya na temu «Geydar Aliyev-molodezh'-mul'tikul'turalizm». https://multiculturalism.preslib.az/ru_events-KW7tTXJoHp.html
14. Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət Nazirliyinin rəsmi saytı: <https://culture.gov.az/az>
15. «Torgoviy Dom Azerbajdzhana: <https://butaagro.com/ru/news-view/21>
16. Nizami Ganjavi International Center official page: <https://nizamiganjavi-ic.org>
17. Rovshan Muradov: Tsentr Nizami Gyandzhevi yavlyaetsya samym krupnym arkhivom original'nykh rukopisey: https://azertag.az/ru/xeber/rovshan_muradov_centra_nizami_gyandzhevi_yavlyaetsya_samym_krupnym_arhivom_originalnyh_rukopisei-118595
18. Yaranma tarixi və məqsədi: <https://diaspor.gov.az/az/page/yaranma-tarixi-ve-meqsedi-14>
19. Rol' «myagkoj sily» v mezhdunarodnykh otnosheniyakh: sovremennyy rossiyskiy opyt i perspektivy: https://russiancouncil.ru/analytics-and-comments/analytics/rol-myagkoj-sily-v-mezhdunarodnykh-otnosheniyakh-sovremennyy-rossiyskiy-opyt-i-perspektivy/?phrase_id=135000609

20. Smirnov, N.A. (2017). Rol' publichnoy diplomatii v sovremennykh politicheskikh protsessakh: dis. ... kand. pol. nauk: 23.00.02. M., 167 s.
21. Orlov, P.N., Malevich, Y.I. (2022). Rol' publichnoy diplomatii i natsional'nogo brendinga pri formirovanii vneshnepoliticheskogo imidzha sovremennoy Belarusi. Minsk: BGU, s. 70 – 74.

Göndərib: 05.03.2024

Qəbul edilib: 30.04.2024